

Posudek doktorské disertační práce

Název: Sociální ekonomika jako nástroj komunitního rozvoje v současné společnosti

Autor: PhDr. Jaroslava Šťastná

Vedoucí práce: doc. PhDr. Oldřich Matoušek

Oponent práce: doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc.

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, obor Sociologie

---

Předložená doktorská disertační práce v rozsahu 206 stran + osm příloh je členěna vedle úvodu do pěti kapitol, které jsou voleny tak, že tvoří dva celky: část uvádějící cíle práce i výzkumné otázky, kapitoly o komunitě a o sociální ekonomice. V empirické části autorka ověřovala dopady sociálního podnikání v sociální firmě Modrý domeček v Řevnicích a formuluje závěry. Případová studie byla zpracovaná s využitím zahraniční metodiky Social Return on Investment (SROI), o které autorka konstatuje, že „při testování prokázala řadu nedostatků.“ Jaroslava Šťastná pracovala na případové studii dalšími metodami: polostrukturované rozhovory, nestrukturované rozhovory, anketní šetření. Na základě studia vlastního empirického šetření je přesvědčená, že „sociální ekonomika má některé nezpochybnitelné přínosy a potenciál přispívat ke kvalitě života v lokalitách. Její přínosy mají charakter ekonomický, sociální a komunitní, a vnášejí do praxe podnikání prvky, které citlivě spojují ekonomickou činnost s ostatními aspekty individuálního, rodinného života a společnosti jako celku.“

Tématem doktorské disertační práce, které se aktuálně a v jisté naléhavosti zdůrazňuje v Evropě od 80. let minulého století, je sociální ekonomika a sociální podnikání. Téma je zajímavé svými přesahy: jde o mezioborovou oblast propojující ekonomii, sociologii, psychologii, antropologii a má praktický význam pro regionální místní rozvoj i pro sociální politiku. „Koncept sociální ekonomiky a sociálního podnikání patří mezi koncepty alternující současnou ekonomii hlavního proudu a myšlenky neo-liberální ideologie, ... která v oblasti hospodářských činností jasně vyzvedla ideu zisku a ekonomického růstu jako určujících a dominantních principů, jimž se ostatní ohledy musí přizpůsobit.“

Teoretická východiska disertační práce, která je vyústěním doktorského studia v oboru sociologie, jsou spojena s komunitarismem: Ferdinand Tonnies, Charles Taylor, Michael Sandel, Alasdair MacIntyre a Michael Walzer. Komunita jako základní prostor aktivit

občanské společnosti: Tocqueville, Bellah, Reich, Putnam. Autorka v textu využívá i literaturu, kde je hodnocení již provedeno: Keller, Štech.

Je vysvětlen termín urbánní kosmopolitismus „spojený převážně s nárůstem moderních specializovaných profesionálů. Tito lidé, spíše nežli v lokálních komunitách, nacházejí uplatnění a odpovídající životní styl v kosmopolitních částech měst.“ První část obsahuje i analýzu vztahů mezi globálními ekonomickými procesy a lokálnímu ději a ukazuje na zranitelnost lokálních společenství. „Sociální kapitál a důležitost sítí jsou předmětem zkoumání, na kolik se právě ty stávají prostředím pro podnikání, nejen v intencích užší definice sociálního podnikání ... vztah člověka k síti jeho přátel a známých může pojímat jako standardní formu podnikání.“

Cílem autorky bylo přispět k diskusi o potenciálu sociálního podnikání v životě místních komunit. Posoudit přínosy a rozvojový potenciál sociálních podniků v místních a mikroregionálních komunitách a poukázat na fakt, že o sociálním podnikání lze přemýšlet z různých perspektiv. Konstatuje, že v České republice nelze jednoznačně usuzovat o směru, kudy se ubírá komunitní vývoj v ČR.

Pro dosažení cíle formuluje J. Šťastná výzkumné otázky:

- Jaké lze identifikovat teoretické přístupy s relevancí pro rozvoj komunit prostřednictvím prvků sociální ekonomiky?
- Jaké jsou přínosy, potenciál a limity sociálního podnikání v oblasti ekonomického rozvoje?
- Jaké jsou přínosy, potenciál a limity sociálního podnikání v oblasti sociální integrace?
- Jaké jsou přínosy, potenciál a limity sociálního podnikání v oblasti posilování místních komunit?
- Jakým způsobem a jakými metodami lze mapovat a prokazovat dopady sociálního podnikání v komunitě?

V kapitole o sociální ekonomice autorka využila své zkušenosti z aktivní účasti v projektu Nové ekonomiky. Vznikla názorová platforma TESSEA, jejímž cílem je podpořit rozvoj sociálního podnikání v České republice, vytvořit model infrastruktury sociální ekonomiky v ČR a zvýšit informovanost o této problematice. Kapitola obsahuje stručné přehledy sociální ekonomiky ve vybraných zemích.

Závěry shrnuji do následujícího:

Předložená doktorská disertační práce PhDr. Jaroslavy Šťastné vychází ze soudobých vědeckých poznatků a z relevantních pramenů, použitá literatura v českém jazyce i cizojazyčná a jiné zdroje včetně internetových je adekvátní. Text je logicky strukturován, psán věcně, kultivovaným jazykem, literatura je řádně citována, vhodně jsou zařazeny tabulky a grafy. Kapitoly jsou zpracované na základě znalosti problematiky.

Aktuálnost zvoleného tématu je zdůrazněna hned v úvodu, ale podtrhuje ji zvolený cíl práce a závěry výzkumu. Autorka správně formuluje vědecko-výzkumný problém, stanoví si cíl a výzkumné otázky. Ty jsou odpovězeny vhodnými metodologickými postupy. Závěrem autorka konstatuje splnění cíle. Předložená práce přináší reálný pohled na téma.

V rámci posudku navrhuji vyjádřit se při obhajobě k následujícímu:

- Selhání trhu: Možnosti řešení problémů prostřednictvím sociálního podnikání, limity řešení. Jaké jsou reálné podmínky pro řešení uváděných problémů u nás a proč?
- Selhání vládní: Možnosti řešení problémů prostřednictvím sociálního podnikání, limity řešení. Jaké jsou reálné podmínky pro řešení uváděných problémů u nás a proč?
- Ve vztahu k výše uvedeným okruhům - v čem spatřuje doktorandka význam zpracované případové studie?

Doktorská disertační práce PhDr. Jaroslavy Šťastné „Sociální ekonomika jako nástroj komunitního rozvoje v současné společnosti“ je nesporně přínosem k tématu. V závěrečném hodnocení splnění cílů a zodpovězením výzkumných otázek autorka zdůrazňuje praktickou využitelnost výsledků jeho práce spolu s vědomím složitosti problému.

PhDr. Jaroslava Šťastná prokázala schopnost a připravenost k samostatné tvůrčí činnosti v oblasti výzkumu a vývoje.

Po úspěšné obhajobě souhlasím s návrhem na udělení vědecké hodnosti doktora v oboru „Sociologie“.

doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc.

Katedra studií občanské společnosti, Fakulta humanitních studií Univerzita Karlova v Praze

V Praze 8. 12. 2012